

נושא העבודה

הריגה

העבודה מוגשת בחסות של "נוער שוחר משפט עברי"

תוכן העניינים

4	הקדמה אישית
5	פרק ראשון- מבוא
6-13	פרק שני-המתת חסד
10-12	-פסק דין
14-15	פרק שלישי- ההבדל בין רצח להריגה
15-18	פרק רביעי- העונשים על רצח והריגה
19	פרק חמישי- סיכום
20	ביבליוגרפיה-

הקדמה אישית

בכתיבת עבודת הסיכום שלי במסגרת תכנית הלימודים של חוק ומשפט בחרתי בנושא זה מכיוון שאני מאוד מתעניינת בדיני עונשין ובעבירות כגון רצח, הריגה, המתת אדם וכו'..

עבודה זו היא עבודת הגמר של החוג והיא מהווה יחידה חמישית לתכנית הלימודית.

בתוך חוק העונשין מונה שלוש עבירות המתה: רצח, הריגה וגרם מוות ברשלנות.

נושא זה מאוד מעניין אותי עקב גל הטרור הנוכחי והמצב הביטחוני בזמן האחרון בארץ שהוגשו מספר הצעות חוק שקראו לשימוש בעונש מוות כנגד מחבלים. חשיבות נושא זה במדינתנו הוא נורא חשוב ומייחס חשיבות רבה במקרים רבים.

השכלתי רבות בעבודה זו, והרחבתי את הידע שלי בחוקים והסעיפים.

בנוסף כל פסק דין וכל חוק וסעיף סחפו אותי והתעמקתי בכל דבר, אני שמחה שיצא לי לעשות את עבודת הסיכום שלי על הנושא הזה.

מבוא

עבודה זו תעסוק בסוגיית הענישה של הריגה, וההבדל בין השיטה המשפטית הישראלית לבין השיטה המשפטית העברית.

הנושא בו בחרתי הוא הריגה, בתוך זה מונה בחוק העונשין שלוש עבירות המתה: רצח, הריגה וגרם מוות ברשלנות.

בלשון המשפטית, "הריגה" היא אחת העבירות במדרג של גרימה למוות והוא נמצא בין רצח וגרימת מוות ברשלנות.

העבודה תבחן את סוגי ההריגה והרצח שיש ותדון עמוקות על דרכי הענישה של הפושעים שהורשעו בהריגה, ומטרות הענישה הן במשפט הישראלי והן במשפט העברי.

השאלות שליוו אותי במהלך העבודה:

- מדוע המתת חסד אסורה במשפט העברי?

- כמה שנים יושבים בבית כלא על הריגה?

- מה ההבדל בין רצח להריגה?

על כל השאלות האלה הצלחתי לענות בעזרת החומר המשפטי בו דנתי במהלך עבודה.

המתת חסד- גישת המשפט העברי

ההלכה מחשיבה את חיי האדם כקדושה. חל איסור על כל מעשה העלול לגרום למותו של גוסס, המקורו בדין העברי.

עקרון היסוד בגישת ההלכה הוא, כי ערכם של חיי האדם הוא ללא שיעור וקדושת החיים עומדת מעל הכל. החיים אינם ניתנים ליחסיות, ואינם ניתנים לחלוקה- כך קובעת המשנה "לפיכך נברא אדם יחידי, ללמדך שכל המאבד נפש אחת מישראל, מעלה עליו הכתוב כאילו איבד עולם מלא, וכל המקיים נפש אחת מישראל, מעלה עליו הכתוב כאילו קיים עולם מלא". ומכאן, נובע שהאדם הינו קניין אלוהים "בצלם אלוהים ברא אותו". ואין לאדם בעלות על חייו או מותו.

הרב ולדנברג, מראשי הפסוקים בדורנו, מצטט משולחן ערוך (סימן כט'): "ואף על פי שאנו רואים שמצטבר הרבה בגסיסתו וטוב לו המוות מכל מקום אסור לנו לעשות דבר לקרב מיתתו: והעולם ומלואו של הקדוש ברוך הוא- וכך רצונו יתברך".

עיקרון העל שבהלכה, לפיו מקור החיים הנובע כי חיי האדם באשר הוא אדם קדושים הם וניתנו לאדם כפיקדון ועל כן יש לשומרם, ומכאן נגזר האיסור להרוג נפש מחד, והחובה להציל נפש מאידך. עיקרון החובה להציל כל נפש היא המשמעות ההלכתית העמוקה לעיקרון קדושת החיים, חובה זו מוטלת על כל אדם ועל רופא בפרט.

ההלכה המרכזית בדין העברי הנוגעת לחולה הנוטה למות היא הלכת "הסרת המונע", שמקורה בפסק של: בעל הספר חסידים והיא מזוהה בהלכת הרמ"א. "וכן אסור לגרום למת שימות מהרה, כגון מי שהוא גוסס זמן ארוך ולא יוכל להיפרד- אסור להשמיט הכר והכסת תחתיו, מכוח שאומרים שיש נוצות מקצת עופות שגורמים זה, וכן לא יזינו ממקומו, וכן אסור לשים מפתחות ביהכ"נ "תחת ראשו כדי שייפרד, אבל אם יש דבר שגורם עיכוב יציאת הנפש, כגון שיש סמוך לאותו בית קול דופק, חוטב עצים או שיש מלח על לשונו, אלו מעכבים יציאת הנפש- מותר להסירו משם, שאין זה מעשה כלל, אלא שמסיר המונע".

הזכות העצומה של עצם החיים והחובה של האדם והרופא היא לשמור את הפיקדון שניתן בידם- קיום החיים בגוף האנושי. מאידך- הרצון להקל ולהסיר כל צער וסבל. המתת חסד מהווה פגיעה ברצונו של הקב"ה ובשליטתו הבלעדית בחיי האדם ולכן הדת מתנגדת עקרונית לכל צורה של המתת אדם שלא בידי שמים ורואה אותו כרצח. לסיכום, המשפט העברי דן בנושא זה וקובע כללים ברורים: רציחה- שפיכת דמים היא מן האיסורים החמורים שבתורה, חיי האדם נחשבים כבעלי ערך אין- סופי, כך ששום נימוק רציונלי איננו מספיק להקטין את ערכם עד כדי היתר לרצח, אפילו מתוך רחמים.

המתת חסד- גישת המשפט הישראלי

לפי המשפט הישראלי, עם הקשר לשאלות: האם ראוי לאפשר המתת חסד בחברה הישראלית והאם כיום לפי המשפט הישראלי רצון החולה אכן משפיע על הפעולות הנעשות בו ישנה משמעות כבדת משקל. כדי למצוא את התשובות נתבסס על " חוק החולה הנוטה למות".

בשנת 2005 נחקק חוק זה התשס"ו 2005 חוק זה בא להסדיר את הסוגיה הסבוכה של הטיפול הרפואי בסוף החיים. החוק קובע את המקרים והתנאים בהם אדם בישראל רשאי לקבוע איזה טיפול רפואי יהיה מוכן לקבל, אם בכלל, במידה שיקבע כי הוא סובל מבעיה רפואית חשוכת מרפא ושתוחלת חייו אינה עולה על חצי שנה גם אם יקבל טיפול רפואי, כלומר הוא " חולה הנוטה למות". הסמכות לקבוע כי מטופל הוא חולה הנוטה למות לעניין החוק נתונה רק לרופא אחראי לדוגמה: מנהל מחלקה, רופא מומחה ועוד. על פי חוק זכויות החולה הנקבע בשנת 1996 יש לחולה את הזכות לבקש שלא יינתן לו טיפול רפואי להארכת חייו, אך באותה מידה יש לו את הזכות לבקש טיפול רפואי להארכת חייו.

- השתקפות המתת החסד בערכי הדמוקרטיה:

חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו קובע: "זכויות היסוד של האדם בישראל מושתתות על ההכרה בערך האדם, מקדשות חייו ובהיותו בן-חורין, והן יכובדו בדו"ח העקרונות שבהכרזה על מדינת ישראל, כדי לעגן בחוק יסוד את ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית".

קיימים מספר הסדרים בדין המרתיעים מביצוע המתת חסד, מבחינה נזיקית, עפ"י סעיף 23 לפקודת נזיקין, זכותו של אדם שלא ייפגעו גופו שלא בהסכמתו. הרופא חייב לקבל את הסכמתו וצריך לתת לו את הטיפול הרפואי האחרון.

מבחינת דיני עונשין, מטיל הרופא חובה שבדין להעניק כל טיפול רפואי לחולה שבטיפולו, אך היקפה של חובה זו לא ברור וזכותו של החולה לסרב לטיפול רפואי. אפילו

קיימת הזכות בידי החולה ל"מיתה טבעית", מדובר בזכות שהיא כמעט בלתי אכיפה על החברה בכלל והרופאים בפרט.

לסיכום, בית המשפט נאלץ כיום לבחון כל מקרה קונקרטי לגופו, תוך התייחסות לעקרונות משפט כלליים ומשפט משווה.

פסק דין הקשור להמתת חסד:

ה"פ 1114 16813 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה.

איסור פרסום פרטים מזהים

בפני כב' השופט רחמים כהן

פלוני

מבקש

ע"י ב"כ עוה"ד גיורא ארדינסט ו- אבי סתיו

נגד

משיב

היועץ המשפטי לממשלה

ע"י ב"כ מפרקליטות מחוז תל אביב (אזרחי)

עוה"ד לילך דיין

פסק דין

בפני המרצת פתיחה שעניינה בקשת המבקש, החולה במחלת ניוון שרירים סופנית הידועה בשם "ALS", "להפסיק את פעולתה של מכונת הה נשמה אליה הוא מחובר. הבקשה נתמכת בתצהירו של המבקש, בחוות דעת מומחה רפואי ובחוות דעת מומחה בפסיכיאטריה.

המבקש בן , , סובל למעלה ממחלת ניוון שריריסופנית. ב... השנים האחרונות משותק לחלוטין למעט יכולת להזיז את עיניו, מרותק למיטתו, אינו מסוגל לדבר, אינו שולט בסוגריו, ניזון ומונשם באופן מלאכותי. לאחרונה חלה הרעה במצבו וקייחשש, כי יאבד את היכולת לתקשר באמצעות תנועות העיניים. זה המקום לצטט את דברי המבקש כלשונם: "על א% המגבלות והקשיים הרבים מהם סבלתי, במש# תקופה לא קצרה לאחר שחוברתי למכונת ההנשמה הייתי במצב אשר מבחינתי איפשר לי לנהל אורח חיים

עם איכות חיים סבירה. אולם, מזה כשנתיים, במקביל להתדרדרות משמעותית במצבי, הכוללת כאבים רבים יותר, איבוד שליטה על סוגרים, החמרה במצב העיניים וכדומה, גמרתי אומר לסיים את חיי. קשה לתאר במילים את מצוקתי וסבלי ואת חוסר האונים בו אני מצוי, הם מבחינה פיזית והם מבחינה נפשית. אני מרגיש כי אני, למעשה, אדם מת בגו% חי. חיי הינם גיהנום עלי אדמות, ואיני סבור כי ניתן לכנותם חיים.

אני מעוניין ליטול בחזרה את השליטה על חיי, להתנתק ממכונת ההנשמה ובכך לקבוע את עתידי ולסיים את חיי בכבוד. החלטתי בעניין זה נחושה והיא התקבלה בצלילות מלאה ותוך מודעות מלאה למשמעויותיה ולהשלכותיה" (סעיפים 8, 9, לתצהיר המבקש).

הבקשה ועמדת היועץ המשפטי לממשלה שוטחות בהרחבה את היריעה העובדתית והמשפטית החלה בעניינם דנא. בהתאם לכ התייחס ב"כ המבקש בהרחבה להלכות המשפטיות שיצאו מבית המשפט העליון, טרם חקיקת חוק החולה הנוטה למות התשס"ו 2005 (להלן- החוק) והבהיר, כילדידו החוק לא חל על המבקש יש להחיל עליו את ההלכות והמבחנים שפותחו על ידי הפסיקה לפני כניסת החוק לתוק'. .

ה"פ 11-14 16813 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה:

מנגד לטענת המדינה, גם אם החוק אינו חל במישרין, רוחו ועקרונותיו של החוק חלים בענייננו .

המחלוקת המשפטית, משמעותית ככל שתהיה, אין לה מקום בנסיבות עניינם, זה זאת לאור הסכמה עקרונית, כפי שנוסחה היטב על ידי נציגת היועץ המשפטי לממשלה :
"עם זאת, ובהתאם לרוחו של חוק החולה הנוטה למות, אין אנו רואים מניעה משפטית בנסיבות המקרה המיוחדות שבפנינו, לכך שהמבקש ימשיך להיות מחובר כל העת למכונת ההנשמה, או בהבעת, תבוצע הפחתה הדרגתית של קצב ההנשמה ושל ריכוז

החמצן עד ל 21%) שהוא הריכוז של החמצן באוויר הרגיל)... " (ס' 13 לעמדת היועץ המשפטי לממשלה).

עולה מתצהיר המבקש ומהמסכמים הנלווים, כי המחלה לא פגעה בתפקוד השכלי של המבקש, המודע למצבו והביע רצונו להתנתק ממכונת ההנשמה ובכך לסיים את חייו בכבוד. א' בעניין זה אין חולק. עמדת היועץ המשפטי לממשלה מקבלת את מצבו הרפואי והקוגניטיבי של המבקש כעולה מחוות הדעת הרפואית וא' מדגישה כי "... גם אם לא ברור אם אכן עלול המבקש לאבד את התנועה בגלגלי העיניים, חששו מפני אפשרות כזו, אף שהיא נדירה, אינו חסר כל יסוד. היועץ המשפטי לממשלה גם אינו מבקש לחלוק על הטענה שהמבקש צלול בדעתו ומבקש לנתקו ממכשיר

ההנשמה באופן שיוביל למותו מתוך כשירות ומודעות מלאים לטיב בקשתו ולתוצאות קבלת הבקשה" (ס' 18 לעמדת היועץ המשפטי לממשלה).

לאור האמור ולאור הסכמת הצדדים כפי שהיא באה לידי ביטוי בדיון היו, ניתן בזאת פסק דין הצהרתי לפיו, הרופא שיבצע את ההלי יהיה רשאי לנקוט בפעולות הבאות :

א. על הרופא שיבצע את ההלי לוודא מעל לכל ספק סביר, שהמבקש נחוש בדעתו. רק אם ישיב בחיוב כי רצונו בכך, ניתן יהיה להיעתר לרצונו.

ב. לבצע הפחתה הדרגתית של קצב ההנשמה, עד למינימום, תוך מתן סדציה פליאטיבית.

ג. להימנע מניטור של ריוויון החמצן בדם, רמת הגזים בדם והאלקטרוליטים.

ד. התהליך יתועד כראוי, בהתאם לנהלים הרפואיים.

ניתן ביום 2014.11.23 ב, מעמד ב"כ הצדדים.

השוואה בין גישת המשפט העברי לבין גישת המשפט הישראלי:

בעבודה זו הבחנו כי פעמים רבות ישנה התנגשות בין דעת ההלכה והמשפט העברי לבין דעת המשפט הישראלי. ראינו שבמשפט העברי חל איסור על כל מעשה העלול לגרום למותו של כל אדם באשר הוא, שהוא לא אלוהים. כלומר, נתנו לנו את החיים בפיקדון, ואסור לנו לגרום למותם, אלא להצילם ממוות ולא לעשות המתת חסד. אך במשפט הישראלי ראינו שיש חוקים וזכויות האומרות שהמטופל יכול להחליט מה ברצונו, האם לקבל טיפול רפואי לנסות להציל את חייו או לא לקבל טיפול בכלל ולא לנסות להציל את חייו מפני שהוא כבר סובל ואינו רוצה להמשיך בחיים. אך בתוך זה יש התנגדויות, בדיני העונשין והנזיקין האומרים, שזכותו של אדם שלא ייפגעו בגופו ללא הסכמתו וללא רצונו.

ההבדל בין רצח להריגה

רצח-

אם כן, נבחין תחילה כי עבירת הרצח חייבת להיות מורכבת משני יסודות כדי להיחשב כ'רצח', יסוד נפשי ויסוד פיזי – עובדתי.

ביסוד פיזי-עובדתי נראה את העובדות, הראיות, כל ההוכחות שמעשיו של אדם הובילו למותו של אחר – קשר סיבתי עובדתי/פיזי.

ביסוד הנפשי נראה את המושג כוונה תחילה המורכב משלושה תנאים :

הכנה – כלומר שהאדם התכוון לרצוח את אותו אדם, את הכין את עצמו לזה, הן מבחינה פיזית והן מבחינה נפשית .

החלטה להמית – כלומר אותו אדם שרצח החליט שהוא רוצה לרצוח את אותו אדם, הוא ידע שהוא הולך לעשות מעשה זה.

היעדר קנטור – הנאשם רצח את הקורבן ללא כל התגרות קודמת של הקורבן כלפיו, מושג זה חשוב מאוד על מנת להראות שהו היה רצח ולא הריגה, כיוון שאם קדמה התגרות של הקורבן כלפי הרוצח, הרי שיש לו סוג של הגנה וכך לא תיחשב העבירה כרצח אלא הריגה.

בעבירת הרצח, חייב להיות לאותו אדם שהורשע בעבירה מחשבה פלילית, אם היא אינה קיימת, מחשבה פלילית - מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות ולאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה, כוונה - במטרה לגרום לאותן תוצאות, ראייה מראש את התרחשות התוצאות, ולפעול למען לתוצאות אלו.

חשוב לזכור שלפיכך השוני בין העבירות בא לידי ביטוי ביסוד הנפשי.

הריגה-

עבירת ההריגה מתקיימת כאשר מתקיים יסוד נפשי של כוונה סתם. בסעיף 298 לחוק קובע עבירת המתה, הפחותה בחומרתה מעבירת רצח, והיא עבירת הריגה. על פי סעיף זה אדם אשר הורשע בהריגה הינו מי שגרם במעשה או במחדל אסורים למותו של אדם. עבירת הריגה הינה עבירת פשע חמורה גם היא אשר תידון בפני בית המשפט המחוזי, כאשר העונש בצידה הוא עד עשרים שנות מאסר מאחורי סורג ובריח. אציין כי את עבירת ההריגה, יכול אדם לעבור גם כאשר הוא נמנע מלעשות מעשה שהוא חובה לפי כל דין או חוזה, דהיינו במחדל.

חשוב לזכור שלפיכך השוני בין העבירות בא לידי ביטוי ביסוד הנפשי. היסוד הנפשי הנדרש להתקיימותה של עבירת ההריגה הינו כוונה סתם, אדם הגורם למותו של אחר, היה מודע לאפשרות גרימת המוות אך היה קל דעת או אדיש ביחס לאפשרות קרות המוות. כלומר, בשונה מעבירת הרצח לא הייתה לנאשם שאיפה/רצון לגרום למותו של אדם כתוצאה מהמעשה שביצע, אלא המוות הוא תוצאה של היחס שלו לקרות המוות.

העונשים על רצח והריגה

גישת המשפט העברי

הרמב"ם קובע שחלה חובה להעמדה לדין של הרוצח ולא ממיתים רוצח בזדון אפילו אם היו עדים עד שיועמד לפני בית הדין וימצא אשם.

הרמב"ם מתאר מספר פעולות הנעשות מן הרגע של ביצוע העבירה עד לקבלת העונש המתאים לפי החלטת בית הדין: גם הרוצח בזדון וגם הרוצח בשגגה מחוץ לעיר מקלט, לכן ששולחים את הרוצח בשגגה חזרה לעיר מקלט מלווה בשני תלמידים. ההורג שלא במתכוון יוגלה לעיר מקלט עד מות הכהן הגדול.

אדם שהרג ע"י מכה בסייף או באבן, חונק או שורף בעצמו- נהרג לפי חוקי הדין. אם מישהו גרם למותו של אדם, בלי שהוא יהיה זה שהרג את הקורבן, הוא חייב מיתת שמיים ולא מיתת בית דין- מקרים אלו נקראים שפיכת דמים. יש לציין כי חלק מחכמי המשנה הסתייגו ממתן עונש מוות עד כדי שאמרו: "סנהדרין ההורדת אחד בשבוע (הכוונה לשבע שנים) נקראת חובלנית, רבי אליעזר בן עזריה אומר אחד לשבעים שנה רבי טרפון ורבי עקיבא אומרים אילו היינו בסנהדרין לא נהרג אדם מעולם, רבן שמעון בן גמליאל אומר, אף הן מרבין שופכי דמים.

עיר מקלט- עיר מקלט היא עיר שאותה מצווה התורה להפריש כמקום מסתור לרוצח בשגגה. השהייה בעיר נועדה לשתי מטרות: הצלת ההורג מפני נקמתו של גואל הדם, ועונש על כך שהרג אדם כתוצאה מחוסר זהירות. מן הטעם השני, הבריחה לעיר מקלט היא חובה, גם כשלא נשקף איום כלשהו על ההורג.

רוצח בשגגה - רוצח בשגגה הוא אדם שהתרשל ולא נזהר בזהירות הראויה, ותקלה חמורה של רצח בשגגה יצאה תחת ידו. זאת להבדיל מרצח בזדון. בלשון הכתוב, רוצח בשגגה הוא מי ש"בבלי דעת הִכָּה אֶת רֵעֵהוּ וְלֹא שָׂנֵא הוּא לוֹ מִתְמוּל שְׁלֹשׁוֹם"

גישת המשפט הישראלי

ההבחנה העיקרית בין עבירות ההמתה נעוצה ביסוד הנפשי של מבצע העבירה, ודבר זה עושה את ההבדל הגדול באשר לעונש שניתן על כל המבצע של כל אחת מעבירות הללו: דינו של הורג הוא 20 שנות מאסר אך, דינו של רוצח הוא מאסר עולם חובה (25-30 שנה).

המורשע ברצח לא זכאי לפריבילגיית היציאה לחופשות בטרם נקצב עונשו- מה שמוכר בפרקטיקה כתקופה מינימלית של לא פחות מ-10 שנות מאסר, וזאת להבדיל מהמורשע בהריגה, אשר אף אם הושת עליו העונש המקסימלי הקבוע בחוק 20 שנות מאסר, יהא זכאי לחופשה בתום 5 שנות מאסר (רבע מתקופת מאסרו).

בנוסף יש לנו את זכות הערעור במקרה של רצח הבן אדם שהורשע ברצח במלכוד מסוים להבדיל מאדם שהורשע בהריגה- הטעם לכך נעוץ אף הוא במאסר העולם החובה. כלומר, המורשע בהריגה יוכל לטעון ולערער הן על עצם הרשעתו ולחילופין על חומרת עונשו. זאת, בעוד שהמורשע ברצח, נכון למצב החקיקתי הקיים, יכול לערער אף ורק על הרשעתו, שכן מרגע שהורשע ברצח- מאסר עולם יהא תמיד עונשו.

לסיכום, רף הענישה במקרים של הריגה לעומת מאסר העולם חובה במקרה של עבירת הרצח מגלה פער ממשי ומשמעותי מאוד בין השתיים, גדול בהרבה ממה שנדמה.

השוואה בין המשפט הישראלי לבין המשפט העברי

בתורה נקבע עונש מוות לכל הרוצח בזדון, העונש נובע מגישה של מידה כנגד מידה.

חוק מדינת ישראל מתנגד לעונש מוות מכיוון שלמערכת החוק אין זכות לקחת את חייו של אדם. תפיסה דומה לפיה יש קושי גם למערכת בחוק ולחברה בכלל- לאדם ולא לבורא לקחת את חיי האדם, ראינו זאת בפרקים הקודמים.

ואכן כיום, למעט העבירות, אין עונש מוות בישראל גם לגבי רוצחים. לעניין רוצח בשגגה קובעת התורה עונש מיוחד- גלות בעיר מקלט לכל הורג בשגגה. דבר זה מכיר בערך חיי האדם שנהרג ומרחיק את הרוצח במזיד מסביבתו לתקופה בד"כ ארוכה ומכל מקום עונש המופחת משמעותית מהרוצח במזיד.

בחברה כיום אין אפשרות לנתק אדם ממקום עבודתו וממקום מגוריו ו"לכלוא" אותו בעיר מקלט אך יחד עם זאת אדם שנמצא אשם בעבירת הריגה נדון למאסר לתקופה קצרה יותר מעונש של רצח.

סיכום-

במהלך העבודה קראנו כי המתת חסד, נחשבת כמותרת בחוק בדבר שעולה על סעיפי החוק, בנוסף, קראנו כי המתת החסד הינו עניין רווי בדעות שונות ובוויכוחים שונים בין הוגים שונים, לבסוף, למדנו על החקיקה ועל הפסיקה בכל הנוגע להמתת חסד והגענו להבנה שלמרות הבעייתיות בנושא, המתת החסד בישראל מותרת באופן עקרוני. לאחר מכן ניגשנו למשפט העברי, בו למדנו על התנגדות המקרא על המתת חסד שכן אין אדם בעלים לעצמו, ולפי התנ"ך, אף רופא אינו יכול לקבוע בצורה חד משמעית את קיומו של אדם, ובטח שלא לזרזו. אם זאת, המשפט הישראלי אפשר המתת חסד. בהלכה היהודית יש דגש רב מאוד על קדושת החיים. האדם נברא בצלם אלוהיו, לכן כל פגיעה באדם תהיה פגיעה בדמות האל הנוכח באדם. לפיכך יש להימנע מהריגה של כל אדם- בין אם רשע או צדיק כי כל הריגה פוגעת בתחום האלוהי. בהמשך העבודה ראינו, כי העונש בעבירת הרצח וההריגה שונות, ברצח נענשים על מאסר עולם ולעומת זאת על הריגה נענשים בהרבה פחות שנים בכלא. למרות זאת, במשפט העברי למדנו כי דינו של רוצח הינו דין מוות שכן המשפט העברי מחמיר ביותר בכל הנוגע לשפיכות דמים, ורואה בזאת כאחד מהחטאים הגדולים והאסורים שיש.

למדתי והשכלתי רבות בעבודה זו, שמחה שיצא לי לעשות על נושא זה.

ביבליוגרפיה-

חקיקה:

חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו התשנ"ב ב-1992, ס"ח 150.

חוק העונשין, התשל"ז-1977, סעיפים 298, 300, 302, 309.

חוק זכויות החולה תשנ"ב 1992, סעיף 10.

חוק זכויות החולה 1996, סעיף 13.

חוק החולה הנוטה למות סעיף 4.

פסיקה:

ע"א 88/506 שפר נ' מדינת ישראל, פ"ד מח 1 (להלן 87): עניין שפר (16).

ע"א 62/462, בעמוד 1337.

ספרים/מאמרים:

ש' גורן 'המתת חסד מנקודת מבט הלכתית' הרפואה, עמוד 516-517

הגנת הרמ"א, י"ד של"ט, א. 11

י' וינברג, 'רצח מתוך רחמים בהלכה היהודית' דיני ישראל ז' (תשל"ו), עמ' צט' 20

משפט עברי-

תנ"ך:

בראשית א' 27

משנה:

סנהדרין, מה, א. 15

סנהדרין, פ"ד, מה

ספר נזקים הלכות רוצח פרק א' סימן ה'.

סדק נזיקין, מסכת מכות, פרק א', משנה י'.

ספרות השו"ת:

ש"ת ציץ אליעזר חלק ח' (ירושלים) תשכ"א